

[B] **EEN MEERSPORENROMAN. OVER “EEN HONGER” VAN JAMAL OUARIACHI**

In 1976 kreeg de Amerikaanse arts Daniel Carleton Gajdusek de Nobelprijs voor de Geneeskunde voor zijn onderzoek naar kuru, een ziekte die ontdekt werd bij de kannibalistische Fore-stam in Nieuw-Guinea. Vanuit die regio nam Gajdusek 56 adoptiekinderen mee naar Amerika, om hen daar een goede opleiding te geven. In 1996 tuimelde de wetenschapper echter van zijn voetstuk: hij werd beschuldigd van het misbruiken van één van zijn pleegkinderen. Gajdusek bekende en verdween achter de tralies.

Het levensverhaal van Gajdusek vormt de basis voor de vierde roman van Jamal Ouariachi, het vuistdikke *Een honger*. Net zoals Gajdusek heeft Alexander Laszlo, het hoofdpersonage uit *Een honger*, Oost-Europese roots. Hij besluit zijn bestaan als rijke bankier in te ruilen voor een carrière in de ontwikkelingshulp. Het is 1984, en Ethiopië beleeft de ergste hongercrisis ooit. Hard maar raak beschrijft Ouariachi de wegterende kinderen: “Ze zagen eruit zoals gezonde kinderen een mens tekenen: een cirkel voor het hoofd, een ovaal voor de romp, en vier dunne streepjes met takjes eraan als ledematen. Karikaturen.”

Het engagement van Laszlo neemt een persoonlijke wending wanneer hij Ethiopische kinderen besluit te adopteren. Zijn “koters” worden in Nederland klaargestoomd voor een leidinggevende rol in hun geboorteland. Twintig jaar lang gaat het goed: Laszlo’s ster blijft rijzen, de media dopen hem om tot de Nederlandse Bob Geldof. Maar dan komt er, uit het niets, een beschuldiging van pedofilie. Laszlo’s relatie met een studente, de 22-jarige Aurélie Lindeboom, komt tot een abrupt einde.

In *Een honger* pikt Ouariachi de draad tien jaar later weer op. Laszlo is na zijn celstraf in de anonimiteit verdwenen, Aurélie is nu een getrouwde moeder met een baan in de journalistiek. Ze heeft alles netjes op orde in haar “multitrackbestaan”: “(...) het principe van het multitracken is haar altijd bijgebleven: haar bewustzijn als tape. In de regel is haar actieve brein in minstens drie sporen opgedeeld – thuis, werk, en de digitale wereld.” Een nieuwe ontmoeting met Laszlo zet alles op zijn kop. Hij vraagt haar als ghostwriter voor zijn biografie. En daar hoort ook een hoofdstuk over pedofilie bij, meer zelfs:

een pleidooi voor een pedovriendelijke samenleving. Aurélie aarzelt, maar gaat dan toch overstag.

Met deze thematiek begeeft Ouariachi zich op glad ijs. “Een gezonde dosis pedofilie zou onze maatschappij meer goed doen dan kwaad”, laat hij zijn hoofdpersonage optekenen. Eén van de hoofdstukken uit Laszlo’s biografie, ‘Liber Vista I’, is een regelrechte apologie van de pedofilie: “Je moet kinderen trainen in seks”. Het is een moreel discutabel standpunt waar een minder begenadigd auteur zich aan zou kunnen verbranden. Maar niet Ouariachi. Hij houdt de lont bij het kruivvat – daar getuigt de lucifer op de omslag van – maar daar stopt het. De lezer moet zelf beslissen over gelijk of ongelijk, over de waarde van Laszlo’s standpunt.

Het is de grote verdienste van Ouariachi dat die vragen niet gemakkelijk te beantwoorden zijn. Hij weet Laszlo’s stellingen immers zó te onderbouwen dat het verleidelijk is om hem te volgen. Herhaaldelijk hekelte Laszlo de dubbele westerse moraal, onze hysterische omgang met seksualiteit, waarbij een man die op straat een gevallen kind helpt, per definitie verdacht is. Aurélie belichaamt die angst. Als moeder is ze overbezorgd, en bang voor alles wat afwijkt van de norm. In haar geesteszieke buurman Toon ziet ze eerst het gevaar, en dan pas een hulpbehoevend menselijk wezen. Het lot van Ethiopische hongerlijders deert haar niet langer. Haar wereld beperkt zich tot wat er op het schermje van haar smartphone voorbijflitst.

Laszlo grossiert in meningen. Ouariachi zet hem neer als een briljant causeur: hij oreert over de kracht van het vrije woord, over de zin en onzin van ontwikkelingshulp, over nihilisme en marxisme. En toch is *Een honger* geen loodzware ideeënroman. Naar het einde toe maken de biografische hoofdstukken en de beslommeringen van Aurélie plaats voor het liefdesverhaal van Aurélie en Laszlo. Ouariachi trekt er een heel ander register open en schrijft ontroerend liefdesproza: “Idylle, idylle, dit is hoe het was.” Hij houdt de toon bewust licht; het einde van de relatie brengt hij niet in beeld.

Hun gezamenlijk verleden kleurt Aurélie’s biografie van Laszlo. Het verdriet om de breuk is nog niet verteerd, ook al is ze nu getrouwd: “Ze had zich aan hem opgehangen als een jas aan een knoopje en toen het knoopje – zo, pats! zonder waarschuwing – werd weggerukt, viel ze op de grond en zakte ineen tot een vormeloze hoop textiel.” Er is ook schaamte

om haar rol in het verhaal – die van pedofielen-neukster. Vanuit een verlangen om Laszlo én zichzelf te beschermen besluit ze de scherpe kantjes uit het pedoverhaal weg te vijlen. Ze maakt zich schuldig aan *framing*, tot groot ongenoegen van Laszlo: “Hij herkende zijn eigen stem niet, zei hij, en hij miste zijn analyses. Hij vond een aantal wendingen sentimenteel (...).” De ik-hoofdstukken waarin Laszlo optreedt als verteller moeten dus met een korreltje zout worden genomen. In werkelijkheid zijn ze immers geschreven door Aurélie, en die neemt het niet zo nauw met de waarheid.

Behalve een onbetrouwbare verteller heeft Ouariachi nog meer verrassingen in petto, want ook op vormelijk vlak is *Een honger* een rollercoaster. Ouariachi laat voortdurend andere vertellers aan het woord en maakt sprongen in de tijd. Het taalplezier spat van elke bladzijde, met pastiches en samples van Campert, Grunberg, Paul Auster, Bret Easton Ellis en vele anderen. Ouariachi reconstrueert een gesprek aan de hand van een restaurantrekening, schrijft een alinea in geheimschrift, knipoogt naar de lezer in cynisch metaproza. Het oogt allemaal wervelend, maar verliest na enige tijd zijn frisheid en remt de vaart van het verhaal. Het getuigt van net iets te veel gretigheid om zichzelf te willen bewijzen.

En dat is jammer, want Ouariachi weet hoe hij een verhaal moet vertellen. *Een honger* is episch van opzet, al doen de zinnen vaak bedrieglijk eenvoudig aan. De verschillende registers houden gelijke tred met de verhaallijnen, want *Een honger* is niet voor één gat te vangen. Het is een roman over de verkillung van onze samenleving, maar ook een analyse van de zin van ontwikkelingshulp, een zinnenstrelend liefdesverhaal en een ethisch onderzoek. Ouariachi laat de lezer spartelen, want hij geeft geen antwoorden op zijn vragen: hoe maak je de balans op van een mensenleven? Hoe oordeel je over schuld of onschuld? Waarom zijn antwoorden op die vragen niet netjes zwart-wit? *Een honger* is een roman in multitrackmodus, waarbij de verschillende sporen – een paar storingen daargelaten – samen één harmonieus geheel vormen.

DELPHINE SEGHERS

JAMAL OUARIACHI, *Een honger*, Querido, Amsterdam, 588 p.